

TÜRKİYE’NİN YEŞİL FİNANS DÖNÜŞÜMÜNDE YENİ ADIM: ULUSAL STRATEJİ VE EYLEM PLANI

Hazine ve Maliye Bakanlığı koordinasyonunda hazırlanan Ulusal Yeşil Finans Stratejisi ve Eylem Planı, 4 Temmuz 2026 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Plan 2026 - 2029 dönemini kapsamakta olup Türkiye’nin 2053 net sıfır emisyon hedefi doğrultusunda, (i) şeffaf ve ölçülebilir bir yeşil finans ekosistemi için gerekli altyapının oluşturulması, (ii) yeşil finans alanında kurumsal kapasite ile insan kaynağının güçlendirilmesi ve (iii) yeşil finansın gelişimine yönelik piyasa mekanizmalarının oluşturulması olmak üzere üç temel amaç, 11 hedef ve 45 eylemden oluşmaktadır.

Plan bankacılık ve sermaye piyasalarının yanı sıra sigortacılık ve finansal teknolojilerle ilgili hedefler içermektedir. Her bir eylem için hedef yılı, çıktılar, performans göstergeleri ile sorumlu ve ilgili kurum belirlenmiş olup Plan bu yönüyle genel bir vizyon belgesinden ziyade izlenebilir bir yol haritası niteliği taşımaktadır. Türkiye’nin COP31’e ev sahipliği yapacak olması da Planın uluslararası arenada taşıdığı stratejik önemi artırmaktadır.

1. Planın Sürdürülebilir Finans Düzenlemelerindeki Yeri

Türkiye’de sürdürülebilir finans alanındaki çalışmalar uzun süredir devam etmektedir. Politika düzeyinde Yeşil Mutabakat Eylem Planı (2021) ve İklim Şurası Sonuç Bildirgesi (2022) gibi üst metinler mevcutken mevzuat düzeyinde 2 Temmuz 2025 tarihli ve 7552 sayılı İklim Kanunu, SPK’nın Sürdürülebilirlik İlkeleri Uyum Çerçevesi, BDDK’nın Bankaların Yeşil Varlık Oranı Hesaplaması Hakkında Tebliği ve Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları (TSRS) gibi düzenlemeler bulunmaktadır. Plan, bu bağımsız çalışmaları ve düzenlemeleri tek bir stratejik çerçeve içinde birleştirmeyi hedeflemektedir.

Plan, mevcut düzenlemelerin ötesine geçerek Türkiye Yeşil Taksonomisi Yönetmeliği’nin yayımlanması, Emisyon Ticaret Sistemi’nin hayata geçirilmesi, sigorta mevzuatında yeşil varlıklara yatırımı teşvik edecek revizyonlar ve sektörel rehberler aracılığıyla yeşil finansman çerçevesinin sigortacılık ve finansal teknolojiler gibi diğer sektörlerle de yayılmasını öngörmektedir. Bu kapsamda bankalar ile finansal kuruluşların finansman sağlarken esas alabileceği yeni kriterler getirilmektedir.

2. Bankacılık ve Finansal İşlemler Bakımından Sonuçları

Plan, yeşil finansman kriterlerinin ve bu kriterlere ilişkin ölçüm mekanizmalarının sistematik hale getirilmesini hedeflemektedir. Bu doğrultuda Türkiye Yeşil Taksonomi Yönetmeliği’nin 2026 yılında tamamlanması ve BDDK’nın Yeşil Varlık Oranı Tebliği’nin 2028 yılında bu yönetmelik ile uyumlu hale getirilmesi öngörülmektedir. Her iki düzenlemenin hayata geçmesiyle birlikte bir finansmanın yeşil olarak sınıflandırılması ortak kriterlere tabi olacak ve yeşil finansmana erişim öngörülebilir hale gelecektir.

Bir yandan finansman sağlayanlar için kriterler standart hale getirilirken bankalar ve finans kuruluşları için de tesis bazlı doğrulanmış emisyon

verilerine ulaşımın kolaylaştırılması hedeflenmektedir. Bu şekilde yeşil finansmana ulaşmayı hedefleyen firmaların emisyon verileri, doğrulanmış şekilde finans kuruluşları tarafından merkezi bir sistem aracılığıyla kontrol edilebilecektir. Bununla birlikte, veri erişiminin kapsamı ve kullanım amacı ile ticari sırların korunması, veri güvenliği ve hatalı veriden doğabilecek sorumluluk gibi hususların ikincil düzenlemelerde netleştirilmesi gerekecektir.

Aynı zamanda Plan günümüzde yeşil finansmanı önceliklendiren ve TSRS kapsamına giren büyük işletmelerle sınırlı olmayıp Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin (KOBİ) de çevresel ve sosyal konularda mevzuatın standartlarını yakalayabilmesi ve bu standartlara ilişkin farkındalıklarının artmasını hedeflemektedir. Bu doğrultuda, Planda açıkça belirtilmemesine karşın KOBİ'lerin desteklenmesi için uluslararası finans kuruluşlarıyla iş birliği içerisinde çeşitli finansman projeleri gerçekleştirilmesi beklenmektedir.

Plan, bankalarca finanse edilen emisyonların risk yönetimi süreçlerinde dikkate alınmasını ve bankacılık sektöründe iklim ve çevre risklerine ilişkin stres testi altyapısının oluşturulmasını da öngörmektedir. Bu gelişmelerin kredi tahsisi, vade, fiyatlama ve teminat kararlarında iklim kaynaklı fiziksel riskleri ve geçiş risklerini görünür hâle getirmesi beklenmektedir.

Ayrıca, yeşil finansman konusunda standartların gelişmesi ve bu standartların takibinin merkezileşmesi ile finansman işlemlerinde çevresel ve sosyal unsurlar daha somut şekilde bulunacaktır. Örneğin, güncel kredi sözleşmelerinde teminat paketi nasıl detaylı düzenleniyorsa ilerleyen dönemde şirketlerin emisyon salınımlarına ya da sosyal hayata etkilerine ilişkin detaylı mekanizmalar da görmek mümkün olacaktır. Ancak bu yükümlülükler ve düzenlemeler sadece emisyonla sınırlı olmayıp döngüsel ekonomiye katkı veya kirliliğin önlenmesi gibi hedeflere yönelik olacaktır. Sonuç olarak çevresel yükümlülükler firmaların çevreyi daha çok kirlletmesini engellerken Plan çerçevesinde getirilecek yeni düzenlemeler firmaların sosyal ve çevresel sorumluluklarına bütünlüklü yaklaşp çevrenin kirltilmesinin ötesinde çevrenin korunması, döngüsel ekonomiye katkı ve ekosistemlerin korunması gibi hedefler gerçekleştirilebilecektir.

3. Sermaye Piyasaları Bakımından Sonuçları

Sermaye piyasaları bankacılık sektörüne kıyasla yeşil finansman araçlarına ilişkin daha detaylı düzenlemelere sahip olsa da Plan 2026 yılı içinde Yeşil, Sürdürülebilir ve Sosyal Sermaye Piyasası Araçları Rehberi ve Sürdürülebilirlik Bağlantılı Sermaye Piyasası Araçları Rehberi çalışmalarının tamamlanması hedefini koyarak yeşil finansman araçlarının nitelikleri, ne şekilde “yeşil” niteliği kazanabilecekleri ve tabi olacakları sınırlamaları daha net bir şekilde ortaya koyacaktır. Böylece mevcut kullanım amacı temelli rejimin çevresel ve sosyal araçları da kapsayacak şekilde genişletilmesi ve sürdürülebilirlik bağlantılı ihraçlar bakımından temel performans göstergeleri, sürdürülebilirlik hedefleri, fiyatlama sonuçları ve dış doğrulamaya ilişkin ayrı bir çerçevenin oluşturulması beklenmektedir.

Pratikte, kullanım amacı temelli araçlarda uygun proje seçimi, fonların ayrı izlenmesi, tahsisat ve etki raporlaması; sürdürülebilirlik bağlantılı araçlarda ise temel performans göstergelerinin ihraççının esas faaliyetleriyle bağlantısı, baz yıl ve hesaplama metodolojisi, bağımsız doğrulama ve hedeflerin karşılanmamasına bağlanan mali sonuçlar önem kazanacaktır.

Ayrıca portföy yönetim şirketlerinin Planda ortaya konan hedeflere ulaşmaya teşvik edilmesi için Sorumlu Yönetim İlkeleri Rehberi'ne uyum düzeyi ve uygulama kalitesine ilişkin periyodik raporların yayımlanması hedeflenmektedir. Bu şekilde portföy yönetim şirketleri yeşil finansman araçlarını tercih etmeye ve bu hedeflere ulaşmayı zorlaştıracak yatırım araçlarını portföylerine dahil etmemeye yönlendirilmektedir. Ancak raporlama hedefleri sadece sermaye piyasaları sektörü ile sınırlı kalmayıp genel anlamda TSRS kullanımının yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.

Son olarak Plan, yeşil boyamayı (*greenwashing*) önlemeyi de hedeflemektedir. Bu kapsamda sermaye piyasası sistemleri arasındaki veri tutarlılığının artırılması ve sigorta, bankacılık ile sermaye piyasalarını kapsayan sektörler arası bir rehberin çıkarılması amaçlanmaktadır. Bu şekilde piyasalardaki standartlar yeknesaklaştırılarak hangi faaliyetlerin yeşil finansmandan faydalanabileceği açıklığa kavuşturulacak ve ihraççıların yeşil finansman olanaklarını suistimal etmesi engellenecektir.

4. Değerlendirme ve Sonuç

Planın uygulamaya geçmesiyle birlikte bankalar, finansman sağladığı borçluların çevresel ve sosyal yükümlülüklerini izleme ve denetleme imkânına kavuşacaktır. Sermaye piyasalarında ise çevresel ve sosyal projelerin finansmanı kolaylaştırılarak döngüsel ekonomiye katkı sağlayan ya da faaliyetleri esnasında ekosisteme zarar vermeyen firmalar teşvik edilecektir.

Bunların yanı sıra Plan, iklim bağlantılı risklere karşı doğal afet tahvillerinin (*CAT bonds*) sistematik ihracına yönelik fizibilite çalışmaları yapılmasını, bankacılık sektörü için iklim ve çevre riskleri stres testi altyapısının oluşturulmasını ve İstanbul Finans Merkezi'nin sürdürülebilir finasta uluslararası bir cazibe merkezi haline getirilmesini öngörmektedir. Türkiye'nin 2026 yılında COP31'e ev sahipliği yapacağı ve Emisyon Ticaret Sistemi'ni hayata geçirmeyi planladığı göz önüne alındığında Plan, yalnızca iç piyasa düzenlemesi olarak değil aynı zamanda Türkiye'nin uluslararası iklim finansmanı gündemindeki konumunu güçlendiren stratejik bir araç olarak da değerlendirilebilir. Ancak bu hedeflerin gerçekleşmesi, ortak bir taksonomi, merkezi veri tabanı ve ölçüm altyapısının zamanında kurulmasına bağlı olup bu yükümlülüklerin ihlali ek yaptırımlara yol açabilecektir.

Yazarlar

Av. İrem Cansu
Demircioğlu Mercan
icdemircioglu@kolcuoglu.av.tr

Stj. Av. Cem Tahtakıran
ctahtakiran@kolcuoglu.av.tr